

Tràpema ab les quatre galees --- volia costejar la Barba-
ria ---; con foren a Galeta, --- anà a la caça dels boc
qui hi són *salvatges*: e ell era dels bons caçadors del
món, de tota *salvagna* qui e l món fos ---» (fets de
1283, Casac. II, 53.25); «jorn de Ninou / --- / fiu con-
vidar / tots a sopar / --- / allí teníem / de tots potat-
ges, / de carns *salvatges*, / volateria, / pasticeria /
---», JRoig (*Spill*, 1659); «animal *salvatge*: animal sil-
vestre», OPou (*ThPu*, 54)

En sentits figurats, en particular 'rude, brutal, inci-
vil': «l'om qui l sentir e l'entendre ha *salvatge*, / no
sent delit ne de mal sofrença», Ausiàs CXII; «—Sen-
yora, vos plàcia que lo meus ulls vegen la mia dolor,
car yo no daria fe nenguna en paraules ---, car tinc per
impossible que lo seu cors celestial posàs la sua bellea
en llibertat de un *salvatge* negre --- oh tu, senyora Prin-
cesa ---!», JoMartorell (Ag. III, 186.2). I avui: *Salvat-
ge Cor* un dels llibres més humans i poètics del meu
mestre Carles Riba (a. 1952); «covarda, vella, tan *sal-
vatge* terra' / --- / car sóc --- *salvatge* / i estimo ---
aquesta meva --- dissortada pàtria», S. Espriu (*El
Camunant i el Mur*, 1954).

Sobre la figura medieval, controvertida, i la institu-
ció, encara un poc enigmàtica, dels *cavallers salvatges*,
aporten importants materials comparatius el *DAG* (s
v. *cavaller i salvatge*, on veiem que hi hagué fins al
S. XVI uns comparses o *gegants salvatges* i *hòmens sal-
vatges*); MilàF (O. C. VI, 175-6), i *AlcM* (§ 4); quel-
com encara en MzP₁, *Poesia Juglaresca*. Els textos
mostren clar que fou per una part un tipus ajoglarat;
probablement amb arriscades habilitats acrobàtiques,
o domador de feres etc

Però, amb caràcter més complex, alhora home de
guerra; com demostra entre altres Muntaner: «En Car-
ròs, en tots aquests fets no perdé mas tres hòmens, e
En R. de Peralta no perdé en la nau mas un cavaller
salvatge»; d'altra banda «hi havia d'altres joglars, qui
cavallers salvatges, qui d'altres, més de 200» (fets de
c. 1325, §§ 285, 296; Casac. VIII, 49.31; IX, 14.11);
ja sovint en el S. XIII, amb *cavaller* disfressat com ll
miles: «militibus qui dicuntur *salvatjes*» any 1300,
Consts de la Univ de Lleida (Villanueva, *Vi Lx* XVI,
230). La dada més antiga ja el demostra joglaresc.
«nos nec aliquis --- demus aliquid alicui jaculatori vel
jaculatrici, sive solidarariae, sive *militi salvatje*» en les
Const de Pau i Treva de Jaume I, de 1324 (MilàF),
de les quals l'*InvLC* adueix dues còpies o versions
ross. del mateix any.

Substantivat, un *salbàge* (< *boc salvatge*), viu a les
muntanyes i Ports de Tortosa, Beseit i la Tinença,
com a nom d'una mena de gran cabra salvatge que s'hi
criava —o encara se n'hi cria algun—: oit a un vell i
un jove de Tortosa, 1927; el guardià de Carlares (mas
isolat en el centre del massís) m'explicà que encara n'hi
havia, i en feia una descripció molt semblant a la de
l'isard; amb el qual no és idèntic; alguns en deien *es-
pànies* o *cabres hispàniques*, parlant més o menys eru-
ditament, 1928; també n'hi havia algun de *salvâze/
-âge* (1936) en els cims de la serra de Cardó, digueren a
Rasquera; i l'informador de Castell-de-Cabres, declarà

«lo meu pate encara en va vore de *salbâzes*», a propò-
sit de la collada d'allí dita *Pas del Cabrol* (1961).

És també important el *gat salvatge*, designat així una
mica pertot: *gat salbâge* a Cardós i Vall Ferrera, on
abunden (1933) Però en el Migjorn valencià ho diuen
en una variant escurçada, que intriga: «tot açò és ple
de *gat salvâts*» em deien a Castelló de Rugat (1962); i
MGadea (*Terra del Xè*, vol. I) escrivia *gat selvat* (cf. a
-*GAT*). No s'explicaria això en català de cap manera
com a alteració fonètica, i a penes de cap altra. Trac-
tant-se d'una bèstia tan silvestre i d'una zona tan con-
servadora i de tanta supervivència morisca, no és gens
desenraonat admetre que aquí quedés el mot en forma
mossàrab **salbâteq*. I essent conegut que els nostres
repopladors tenien una percepció auditiva molt defi-
cient de l'oclusió tan profunda de la *q* velar aràbiga,
que sovint ometien en imitar els apeHatus i topònim
aràbics on era final (p ex. en *ALAMBI* o *TABÀ*, i més
en final àtona, *FONDA*), conjecturo que els nostres
ho imitaren primer com *gat *salvate/selvate*; i acaba-
ren «catalanitzant-ho» més, en -*at*.

A la pagesia mallorquina, com a adjectiu aplicat a
éssers boscos, *savvâge* es reduïx sovint a *sovâge* (St.
Llorenç des Cardassar, 1964). *Selvàtic* [Lab. 1840],
pres de l'it. *selvatico*

Salvatgejar [Lab. 40]; *salvatgenc*; *salvatgja* [segles
XIV, XV, *DAG*]: «la beateria que s'estilava en les car-
tes tampoc s'avenia amb la idea de brusca *salvatgja*
que en els convents de dones sol tenir-se del caràcter
masculí», Coromines (*L Llàgrimes de St Llorenç II*,
v, p. 114); tardanament *salvatgeria* [Lab.], i abans
també *salvatgesa* [-*tgea*, S. XV, *Collacions, DAG*] *Sal-
vatget* (ocell men., *DAG*) *Salvatgisme* [*DAG*]: «el
salvatgisme novell / de la culta i sàvia Europa / té
arrambatges de ravell: / per menjar millor la popa /
mos despulla de la pell» (cf. *POLPA*, PdAPenya (*Po
Pop*, p. 100). *Salvatjada* [1905, Bulbena, Vogel]. *Sal-
vatjum Ensalvatgur*; *ensalvatjar*. *Semisalvatge Selva-
tà* només com a gentilici de la comarca de La Selva
(així ja «ampurdanesos y *selvatans*» a 1812, *BABL*
VI, 495), per més que algun poeta culterà hi hagi «fet
dibuixos», alias «figurae etymologicae» («*Selvata*
amor», Bofill i Mates).

L'adj. *salvatgi*, rarament usat (*DAG*). En canvi molt
el subst. f. *salvatgna* 'bèstia silvestre, no fera' (en lè-
xics des de Lacav.): «los munters, que --- concertassen
moltes *salvatgines* de diverses natures», JoMartorell
(Ag. I, 267, i un altre ex. a *SAÛS*); és la forma que ja
es troba a la 2.^a meitat del S. XIV, i algun cop des
de 1313: «negú regater --- no gaus comprar --- aucels,
volateria --- ni lebre ni neguna *salvatgna* --- ni fromat-
ges ni ---», ross. (RLR XIX, 68); «altres *salvatgnes*»
1351. I també col·le.: «los pagos e la *salvatgna* qui es-
tan dins lo clos del castell royal de Perpenyà» a. 1395
(*InvLC*); «la *salvatgna*» 'les feres' parlant de llops,
Decam V, § 3, 303.10f. Encara avui els mallorquins:
«Vers una timba qui s'empina / vola un esbart de *sal-
vatgna* / --- travessen dos tudons / ---», Bart. Guasp
(*IdOr* IX, 8). Amb aquest fonetisme normal, és un de-
rivat comú al català amb la ll. d'oc (infra) i l'italià;